

I henhold til adresseliste

Saksbehandlere, innvalgstelefon

Kristin Lugg, 69247558

Tone Mejlgaard, 22003661

Oppstart av verneprosess – utvidelser av Store Rekke og Hølvannet naturreservater, Aurskog-Høland kommune

---

Statsforvalteren melder med dette oppstart av verneprosess for utvidelser av naturreservatene Store Rekke og Hølvannet i Aurskog-Høland. I dette området planlegger vi for aktiv naturvernrensning som skjøtselsmetode. Formålet med naturvernrensningen er å bevare og legge til rette for arter som er avhengige eller begünstiget av skogbrann. Området har også verdier knyttet til myr og våtmark, og stor betydning for fugl.

Hensikten med oppstartsmeldingen er å hente inn synspunkter og sikre medvirkning før det lages et konkret verneforslag og arbeides videre med planene om naturvernrensning. Innspill sendes til Statsforvalteren i Oslo og Viken innen 1. september 2021.

Melding om oppstart

I samsvar med naturmangfoldloven § 42, melder Statsforvalteren med dette oppstart av verneprosess for utvidelser av Store Rekke og Hølvannet naturreservater ved Setskog i Aurskog-Høland kommune, på grensen mot Värmland. Foreslåtte utvidelser omfatter to nærliggende, men adskilte delområder på totalt 12 199 dekar. Arealene foreslås likevel vernet som ett naturreservat med felles verneforskrift i medhold av naturmangfoldloven § 37.

Kart over området, og andre relevante dokumenter, kan sees på vår hjemmeside www.Statsforvalteren.no/ov under fagområde Miljø og klima, nyheter, eller oversendes per post ved forespørsel. Vi gjør spesielt oppmerksom på at avgrensningen ikke er et verneforslag, men det arealet som skal utredes videre i verneprosessen. Det kan derfor komme endringer.

Utvidelsene er tilbudt for vern av skogeier selv gjennom ordningen med frivillig vern av skog. Grunneier har gitt tilbudet med sikte på at området skal kunne forvaltes og skjøttes med aktiv naturvernrensning.

Om formålet med vernet

Skogbrann er en naturlig forstyrrelsesfaktor og del av dynamikken i boreale barskoger. I tillegg har mennesker gjennom tidene brukt brenning som kultiveringstiltak. Med effektive slukningsmetoder og endret skog- og utmarksforvaltning, har både antallet skogbranner og brannpåvirkede skogarealer blitt kraftig redusert det siste århundret.

Skogbranner skaper unike naturkvaliteter, habitater og substrater som er viktige for en rekke dyr, planter, insekter, sopp, moser og lav. I etterkant av en brann kan det oppstå et nesten snaut felt uten levende trær og med blottet mineraljord, eller et område der en større andel levende trær og undervegetasjon står igjen. En mosaikk og variasjon i det brente skoglandskapet er vanlig, ut fra bl.a. brannens intensitet og områdets terreng- og fuktighetsforhold, treslagsfordeling og skogstruktur.

Flere arter er direkte avhengig av skogbrann. Disse artene har ulike og helt spesielle krav, og det varierer hvordan en skogbrann har betydning for den enkelte art. Noen er avhengige av og knyttet til brannskadde trær, brent stående og liggende død ved, andre av naken mineraljord og brent bakke, eller den høye varmen. Karplanten bråtestorkenebb har eksempelvis frø som krever svært høye temperaturer og spirer etter brann, mens sotpraktbillen er direkte knyttet til brent trevirke og er gjerne på plass allerede før brannen har slukket. Den langsiktige overlevelsen av slike branntilknyttede arter er avhengig av jevnlig skogbranner og tilgang til arealer med brent skog. Mange av disse artene er i dag sjeldne og trua.

Livsmiljøene som skapes ved skogbrann er også fordelaktige for en rekke andre arter. Skogbrann skaper gjerne store mengder død ved, som kan være viktig for flere dyr, f.eks. hakkespetter, men også for sopp, lav og insekter som lever av død ved. Det kan også skapes lengelevende trær og særlig grov hard furugadd (kelogadd) med høy alder, som er et sjeldent substrat i dagens furuskoger og viktig for mange arter. En skogbrann vil også gi økt aldersvariasjon og sjikting i et furubestand, motvirke grandominans og skape lysninger i skogstrukturen som vil bidra til at nye arter kan komme til og etablere seg.

I Sverige og flere andre land er det relativt vanlig å drive med kontrollert og aktiv brenning i skog som skjøtsel for å bevare og legge til rette for artsmangfoldet knyttet til skogbrann. Dette er så langt ikke gjort i Norge, men fra miljøvernmyndighetenes side er det ønskelig å verne arealer som er egnet for aktiv naturvern-brenning.

Området ved Setskog har begrenset naturverdi i dag, men er interessant fordi undersøkelser viser at det har brent der regelmessig tidligere og vi mener det er sannsynlig at området vi få økt biologisk verdi ved aktiv naturvern-brenning som skjøtelsesmetode. Det er også et område som sikkerhetsmessig er godt egnet for naturvern-brenning.

Mer om området og egnetheten for gjennomføring av kontrollert naturvern-brenning

Store Rekke og Hølvannet er det første området i Norge der det foreslås vern etter naturmangfoldloven med sikte på å forvalte og skjøtte området med kontrollert naturvern-brenning. For å sikre et godt kunnskapsgrunnlag i det innledende verneplanarbeidet er det utarbeidet flere fagrapporter. Alle disse er lagt ut på www.Statsforvalteren.no/ov under fagområde Miljø og klima, nyheter.

Området ble kartlagt og vurdert i henhold til standard skogvernmetodikk i 2009. En oppdatering og ny vurdering ble foretatt i 2019. Verneforslaget består av skog og store myrkomplekser med flere tjern og vann. De betydelige myrarealene er i stor grad avgrenset som viktige naturtyper med intakt lavlandsmyr i innlandet. Fattig lavproduktiv furuskog dominerer. På noe bedre boniteter er det furudominert blandingsskog og enkelte partier er grandominert. Betydelige arealer består av biologisk sett halvgammel, men hovedsakelig naturlig forynget skog. Det er lite død ved og biologisk gamle trær. Det finnes imidlertid partier med eldre furuskog av høyere naturverdi. Området er viktig som hekke- og oppvekstområde for både våtmarks- og skogtilknyttede fugl. Totalt sett skårer området lavt på kriteriene for verdisetting av skogvernområder (lokalt verneverdig), og det har per i dag begrensende skogtilknyttede naturverdier. Det er dermed få viktige naturkvaliteter som kan gå tapt ved brann, samtidig som området vurderes å ha et betydelig restaureringspotensial for truet natur gjennom naturvernbranding. Se for øvrig de to naturfaglige rapportene av 2009 og 2019 som er lagt ut på Statsforvalterens hjemmeside.

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har foretatt en naturhistorisk vurdering av verneforslagets brannhistorikk. Stubber og stammer med spor etter historiske branner er vanlig i hele området. Det er dokumentert gjennomsnittlige brannintervaller på 24-36 år i en 300-års periode fra 1530 til 1830, med påfølgende trolig brannfri 200-års periode. NIBIO konkluderer med at både furubrenner og laubrenner har vært viktige i disse skogstraktene.

Det er også foretatt en mer konkret brannteknisk vurdering. Denne er gjennomført av Falck Natur AB, som har spesialisert seg på naturvernbranding i Sverige. I rapporten vurderes områdets egnethet for branding ut fra både sikkerhetsmessige og naturfaglige forhold. Det konkluderes med at området har gode forutsetninger for å bevare og gjenskape naturverdier knyttet til brannpåvirket furuskog. Overordnet vurderes også området godt egnet for å kunne gjennomføre branding på en sikkerhetsmessig forsvarlig og god måte. Verneforslaget er i rapporten delt inn i soner/brandingsklasser ut fra arealenes egnethet for branding. Disse er klassifisert som «brandingsklasse 1: svært godt egnet for branding», «brandingsklasse 2: greit å brenne» eller «brandingsklasse 3: egner seg ikke for branding». Brandingsklasse 1 og 2 utgjør totalt ca. 5 531 dekar. Det er også foreslått mulige reelle avgrensede brandingsobjekter med arealer fra ca. 40 til 300 dekar. Konkrete brandingsobjekter må imidlertid planlegges mer i detalj i en skjøtelsesplan. Rapporten gir også informasjon om hvordan en naturvernbranding kan gjennomføres med avgrensning av brandingsobjekt, forberedelser før branding og sikring av grenser, mannskap og gjennomføring på brandingsdagen, samt oppfølging og kontroll dagene/ukene etter branding. Se rapporten på vår hjemmeside for mer detaljer.

Basert på ovennevnte vurderer Statsforvalteren, i samråd med Miljødirektoratet, at Store Rekke og Hølvannet både naturfaglig og sikkerhetsmessig egner seg godt for gjennomføring av kontrollert og aktiv naturvernbranding. Aktiv naturvernbranding vil være et skjøtseiltak i naturreservatet for å bevare/gjenskape/øke områdets verdi for biologisk mangfold og spesielt for branntilknyttede arter. Det er imidlertid en målsetting med en differensiert forvaltning ved å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand i deler av området, og å gjennomføre aktiv skjøtsel gjennom branding på andre arealer. I utgangspunktet planlegges ikke aktiv naturvernbranding, men fri utvikling i eksisterende Hølvannet naturreservat.

Praktisk gjennomføring av naturvernbrenning

Naturvernbrenningen vil ikke gjennomføres før etter at området eventuelt er formelt vernet. Brenningen vil være kontrollert og nøye planlagt i forkant, og gjennomføres trinnvis og over flere år.

Det følger av naturmangfoldloven § 37 at «*Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettningstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet*». Dette vil gjelde for Store Rekke og Hølvannet, og det vil dermed bli utarbeidet en egen skjøtelsesplan med nærmere beskrivelse av hvordan brenningen i detalj skal gjennomføres.

Forvaltningsmyndigheten, normalt sett Statsforvalteren, vil være initiativtaker og ansvarlig for brenningen. I dette ligger et ansvar for å benytte personell med tilstrekkelig erfaring og kompetanse på naturvernbrenning, så vel som å sørge for nødvendige forsikringer og utadrettet informasjon når brenningen skal gjennomføres. God informasjon ut mot publikum, grunneier, naboer, brukere av området med flere vil være avgjørende. Samarbeid med brannvesen og beredskap, og rollefordeling må også være klart i god tid.

Videre prosess

Samarbeid og involvering av brannvesen og beredskap, kommunen, skogeiersiden og andre aktuelle parter vil være avgjørende i et slikt prosjekt. I den innledende fasen av verneplanarbeidet har Statsforvalteren hatt dialogmøter med både Aurskog-Høland kommune, Nedre Romerike brann- og redningsvesen, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, grunneier og hans skogeierforening, samt Norges Skogeierforbund. Vi har også fått god informasjon om hvordan bl.a. Länsstyrelsen i Värmland gjennomfører aktiv naturvernbrenning i sine verneområder.

Statsforvalteren melder nå oppstart av verneplanarbeid for å innhente synspunkter og sikre medvirkning før det utformes et konkret verneforslag og arbeides videre med planene om naturvernbrenning.

Etter gjennomgang av kommentarer til oppstartsmeldingen, drøftinger med grunneier, videre dialog med kommunen og lokalt brannvesen med flere, vil et detaljert verneforslag med områdeavgrensning og utkast til verneforskrift utarbeides. Forslaget sendes på høring med frist på to måneder for å komme med uttalelse. I høringsperioden planlegger vi å gjennomføre et åpent informasjonsmøte der interesserte kan delta og si sin mening.

Vi vil etter høringen oppsummere og vurdere alle høringsinnspill, eventuelt endre eller justere vårt forslag og deretter sende vår tilråding til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet vurderer Statsforvalterens verneforslag, og sender sin anbefaling til Klima- og miljødepartementet. Endelig vernevedtak fattes av Kongen i Statsråd.

Merknader til oppstartsmeldingen

Merknader til oppstartsmeldingen og innspill til verneplanarbeidet sendes pr e-post til sfovpost@statsforvalteren.no eller i brev til Statsforvalteren i Oslo og Viken, Postboks 325, 1502 Moss.

Frist for å komme med merknader er 1. september 2021.

Dette brevet sendes til grunneier, naboer og andre aktuelle høringsinstanser. Adresselisten er lagt ut på Statsforvalterens hjemmeside. Vi ber om å bli kontaktet ved feil eller mangler i listen.

Ta gjerne kontakt med Statsforvalteren dersom dere har spørsmål.

Med hilsen

Ellen Lien
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Tone Mejlgaard
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent